

Received	Reviewed	Published	Doi Number
12.07.2017	08.08.2017	27.09.2017	10.18298/ijlet.1829

GÜN, Mesut (2017), Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Asos Yayınları, Elazığ, 120 s.

Seçil HİRİK ¹

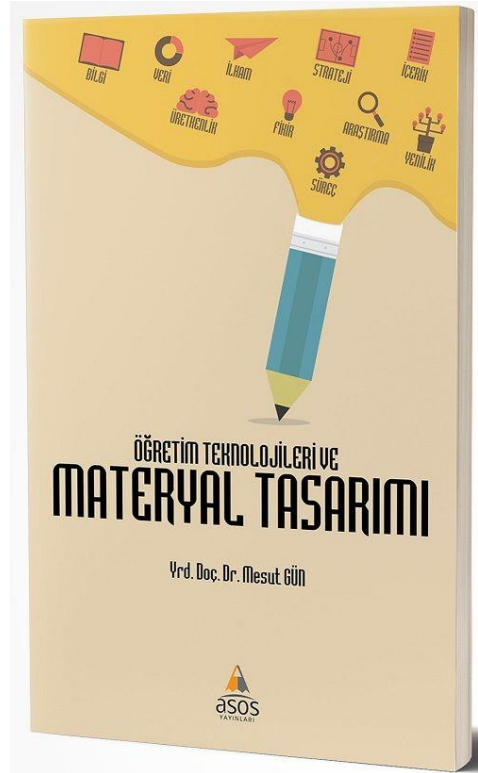
ÖZET

Eğitim bilimleri çok yönlü bir disiplindir. Bu disiplinin içerisinde yer alan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin öğrenme ve öğretme stratejileri açısından oldukça önem taşımaktadır. Dolayısı ile bu alanda hazırlanan her türlü çalışma yine aynı öneme sahip olmaktadır. Son zamanlarda Dr. Mesut Gün tarafından hazırlanan kitap da bu alana büyük katkılar sunmaktadır. Bu metinde Gün tarafından hazırlanmış olan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” adlı eserin eğitim bilimleri sahasına sunduğu katkılar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Materyal Tasarımı, Eğitim Bilimleri, Öğretim Teknolojileri

Eğitim Fakültelerinde lisans ve pedagojik formasyon programlarının zorunlu derslerinden biri “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” dersidir. 2007 yılından beri öğretmen yetiştiren kurum ve programların lisans ve lisansüstü düzeylerinde yer alan dersin önemi gelişen teknoloji ve çağın gereklilikleriyle beraber daha da artmaktadır. Dersin içeriği ve önemini etkin biçimde yansıtan kaynak kitaplar arasında Doç. Dr. Mesut Gün’ün Asos Yayınları’ndan çıkan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” adlı çalışması gelmektedir.

Gün’ün bu çalışması, 1. bölümü oluşturan Giriş’le beraber yedi temel başlık içermektedir. Giriş bölümünde teknolojinin gelişmesi ve öneminin etkisiyle bilgi alışverişinin boyutunun değiştiğinden bahseden Gün, öğretmenlerin temel amacının teknolojinin katkısıyla öğrencilerin en üst seviyede yetiştirilmesini sağlamak olduğunu vurgulamaktadır.

¹ Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, secilhirik@gmail.com.

Kitabın “Araç-Gereç ve Materyallerin Yeri ve Önemi” başlığını taşıyan 2. bölümünde öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (ÖTMT) dersinin öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden biri olarak yer aldığını söylemektedir. Bu dersin hedefleri arasında öğretmen adaylarının materyal hazırlama yeterliğine sahip olmaları ve öğretmen olduklarında derslerinde materyal kullanmaları gerektiği bilgisi yer almaktadır. ÖTMT, tüm öğretmenlik programları için iki saati teorik, iki saati uygulamalı olmak üzere zorunlu bir derstir. Bu derste öğretmen adayları öğretimde kullanabilecekleri öğretim araçlarını tanımakla beraber teknoloji iş birliği ile nasıl materyal hazırlayabileceklerini ve bu materyalleri nasıl değerlendirebileceklerini öğrenmektedirler. Öğretim materyallerinin, öğretim programının uygulanmasına yardımcı olduğunu, dersi eğlenceli kılarak öğrencileri sıkılmaktan kurtardığını, öğrenme süresini kısalttığını ve dersin verimini artırdığını söyleyen Gün, tahta kaleminden uzaktan eğitim araçlarına kadar öğretime katkıda bulunması amacıyla kullanılan tüm araç-gereçleri bu kategoriye dâhil etmektedir.

Kitabın bu bölümünde, ayrıca, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Matematik, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği, Yabancı Dil Öğretimi, Teknoloji ve Tasarım gibi derslerde kullanılan materyallerin öneminden ve bu derslerdeki yerinden bahsedilmektedir. Gün, genel olarak derslerde araç-gereç kullanmanın faydaları arasında şunları sıralamaktadır: Bilinmeyen konular ve araçlar hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olmalarını sağlar. Eğitim-öğretim sürecini zenginleştirir, öğrenmeyi artırır ve kalıcı hâle getirir. Öğretmenin gücünü artırıp yükünü azaltarak eğitimi destekler. Soyut olan konuları somutlaştırarak anlatmayı sağlar.

Ülkemizde sıkça kullanılan sunum yönteminin tekdüzeliğinden bahseden Gün, bu durumun öğrencinin dikkatini çekme konusunda sıkıntı yarattığını belirtmektedir. Resim, karikatür, fotoğraf, grafik, model, harita gibi araç-gereçler eğitim-öğretime katkı sağlayacağı gibi öğretmen açısından da zaman tasarrufu sağlayacaktır. Özellikle “sözel-sosyal” olarak nitelendirilen derslerde öğretim materyallerinin birden fazla kullanılabilir olması oldukça önem arz etmektedir.

Kitabın “Materyal Geliştirme” başlığını taşıyan 3. bölümünde materyal geliştirirken dikkat edilecek bazı noktalar özetle aşağıdaki gibi vurgulanmıştır:

- Öğretmenin materyal geliştirmeye yönelik deneyimi bulunmalı, materyal çeşitleri, kullanımları konusunda bilgi sahibi olmalı.
- Hazırlanan materyaller öğrencinin birden fazla duyusuna hitap etmeli ve yine öğrencinin seviyesine uygun olmalı.
- Materyallerin hazırlanmasında öğrenciler de aktif rol almalı ve öğrencilerin ilgisini çeken teknolojik gelişmelerden yararlanılmalı.
- Hazırlanan materyal, öğretim amacına uygun, geliştirilebilir olmalı ve tek kullanıma mahsus olmamalıdır.

Gün, “Ders Materyallerinin Özellik ve Amaçları” adını taşıyan 4. bölümde, ders öğretim materyallerinde bulunması gerekenleri sıraladıktan sonra materyal seçiminde dikkat edilecek hususları şu başlıklar altında toplamıştır: öğretim yöntemi, öğretmenlerin tutum ve alışkanlıkları, öğrencilerin özellikleri, öğrencilerin bilişsel durumları ve zekâ alanları, öğrencilerin hazır

bulunuşlukları ve öğrenme düzeyleri, araç-gereç özelliklerinin öğretmenlerce bilinmesi, sınıflardaki öğrenci sayısı, kullanılacak ortamın fiziki özellikleri, araç-gereçlerin maliyeti ve materyalleri tasarlamak için harcanan zaman.

Çalışmanın 5. bölümü “Derslerde Kullanılan/Kullanılabilecek Araç-Gereçler” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, araç-gereç ve materyaller görsel, işitsel, görsel-işitsel olarak sınıflara ayrılmıştır. Eğitim-öğretim sürecinde kullanılacak tüm materyalleri, belirtilen sınıflar içinde tek tek tanıtan Gün, teknolojik gelişmelerin araç-gereç ve materyallere yansımalarına da atıfta bulunmaktadır. Söz konusu gelişmeler arasında, sınıfları kuru bir fiziki ortam olmaktan çıkararak bütün duylara hitap eden bir eğitim-öğretim ortamı haline getirmeyi amaçlayan FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi Projesi) Projesi yer almaktadır. Bu proje ile liselerden başlayarak her sınıfa akıllı tahta, her öğrenciye tablet dağıtımı düşünülmekte; EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ile de projeye materyal desteği sağlanmaktadır. Bahsi geçen teknolojik gelişmelerin yanı sıra Z kütüphane, akıllı telefon, tablet, e-book reader, uzaktan eğitim, sosyal ağ ve sosyal medya ve eğitim oyunlarının da zihinsel-bilişsel yolla bilgi ve beceriyi işlediğini söyleyen Gün, bunların sınıf ortamı dışında da eğitim-öğretime katkı sağlayan öğretim materyali olarak kullanıldığını dile getirmektedir.

Ders materyallerinin geliştirilmesinde dikkat edilecek noktaların vurgulandığı 6. bölüm, “Materyal Geliştirme Süreci ve Aşamalar” adını taşımaktadır. Gün, materyal geliştirme sürecinde öğretmenin dikkat edeceği konuları dört maddede toplamaktadır:

- Materyal hazırlanacak dersin öğretim programı aracılığıyla öğrencilerin edinmesi gereken temel kazanımların net bir şekilde belirlenmesi gerekir.
- Söz konusu amaçların ders materyallerinde hangi türde içeriklerle verilmesi gerektiği çeşitli bilimsel araştırmalarla ortaya konmalıdır.
- İlgili derslerin amaçlarına ve içeriğine uygun öğrenme ortamları ile en uygun yöntem ve tekniklere olanak tanıyan materyaller geliştirilmeli.
- İlgili derslere yönelik hazırlanan materyallerin pilot uygulaması yapılarak programın ve öğrencilerin seviyesine uygunluğu sınanmalıdır.

Ayrıca bu bölümde, araç-gereçlerin ve materyallerin ders kazanımlarına uygun hale getirilmesi için “içerik taslağının hazırlanması, var olan malzemenin gözden geçirilmesi, içeriğin düzenlenmesi ve geliştirilmesi, malzeme ve iletim yönteminin seçilip uygulanması” basamaklarını taşıyan bir plan hazırlanması gerektiği belirtilmektedir.

Kitabın son bölümü olan “Materyal Değerlendirme Ölçekleri”nde dersin tanımını bir kere daha vurgulayan Gün, hazırlanan materyallerin amaca hizmet etmesi için belirli kriterlere uyması gerektiğini dile getirmektedir. Bunun için en çok tercih edilen yöntem dereceli puanlama anahtarıdır. Bu anahtar, bir materyalin kazanımı ilgilendiren amaçlarını iyiden kötüye doğru sıralayarak değerlendirme yapmaktadır. Puanlama anahtarının farklı materyaller için yeniden hazırlanması gerektiğini belirten Gün, değerlendirmenin süreç ve sonuç değerlendirme olmak üzere iki aşamayı taşıdığını söylemektedir. Dereceli puanlama anahtarı örneklerinin verildiği bu bölümde materyal geliştirme süreç ve basamakları üzerinde özellikle durulmaktadır. Türk Dili ve Edebiyatı, Sağlık

Bilimleri ve Fen Bilgisi dersinde materyal geliştirme basamağı örneklerini ayrıntılı biçimde inceleyen Gün, değerlendirme ve düzeltme basamaklarından da bahsederek kitabını tamamlamaktadır.

Konuyla ilgili önde gelen pek çok kaynaktan yararlanan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” adlı bu çalışma Doç. Dr. Mesut Gün’ün alana önemli katkılarına gözler önüne sermektedir. Gün’ün ifadesiyle, eğitim ve öğretimde giderek önem kazanan Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi, öğretmen adaylarına öğretimde teknolojinin başarıyla uygulanması ve derslerde materyallerin daha verimli kullanılma becerisini kazandırmayı hedeflemektedir. Dersin önemi gözetilerek büyük emeklerle hazırlanan bu çalışma, öğretmen ve öğretmen adayları için baş ucu kitabı niteliği taşımaktadır.